

**ПРІОРИТЕТИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА***Анотація*

Досліджуються підходи до формування і реалізації фінансової політики в готельному бізнесі. Зазначається, що при відсутності наукового обґрунтування фінансової політики на вітчизняному ринку готельних послуг спостерігається тенденція до зростання обсягів збитків у фінансово-господарській діяльності підприємств. У зв'язку з цим пропонується розробляти фінансову політику готельних підприємств за критерієм забезпечення фінансової стабільності. З метою досягнення управлінських фінансових цілей ведення готельного бізнесу в теорії та практиці започатковуються два типи фінансової політики – довгострокова і короткострокова. Перший тип фінансової політики направлений на вирішення поточних фінансових проблем, другий – на пошук джерел фінансування розвитку підприємства, досягнення високого фінансового потенціалу, що забезпечує довгострокову фінансову стабільність.

Ключові слова: фінансова політика, підприємство готельного господарства, фінансова стабільність, типи фінансової політики підприємства, готельний бізнес.

Я. В. Проценко,

Київський національний торговельно-економічний університет,
г. Киев**ПРІОРИТЕТЫ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯ ГОСТИНИЧНОГО
ХОЗЯЙСТВА***Аннотация*

Исследуются подходы к формированию и реализации финансовой политики в гостиничном бизнесе. Отмечается, что при отсутствии научного обоснования финансовой политики на отечественном рынке гостиничных услуг наблюдается тенденция к росту объемов убытков в финансово-хозяйственной деятельности предприятий. В связи с этим предлагается разрабатывать финансовую политику гостиничных предприятий по критерию обеспечения финансовой стабильности. С целью достижения управленческих финансовых целей ведения гостиничного бизнеса в теорию и практику предлагается ввести и использовать два типа финансовой политики – долгосрочную и краткосрочную. Финансовая политика первого типа направлена на решение текущих финансовых проблем, второго – на поиск источников финансирования развития предприятия, достижение высокого финансового потенциала, что обеспечивает долгосрочную финансовую стабильность.

Ключевые слова: финансовая политика, предприятие гостиничного хозяйства, финансовая стабильность, типы финансовой политики предприятия, гостиничный бизнес.

Постановка проблеми. В останні роки гетерогенна криза в Україні проявляється у падінні рівня ділової активності, зменшенні результативності фінансово-господарської діяльності підприємств, виходу з ринку його учасників, перш за все, у сфері послуг. У готельному бізнесі за період з 2010 по 2016 роки кількість закладів з тимчасового розміщення скоротилося з 1741 до 1541 одиниць, або на 11,5% [10]. Їх валовий фінансовий результат характеризується як збиток, розмір якого збільшився за цей період у 7,2 рази, досягнувши 2153,8 млн грн [11]. Такий стан діяльності готельний підприємств характеризується як фінансово нестабільний і потребує від них обґрунтування фінансової політики як в короткостроковому, так і довгостроковому періоді, що актуалізує розгляд питань у цій статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певні методологічні підходи до висвітлення аспектів формування фінансової політики підприємств та особливостей її реалізації в готельному господарстві містяться у наукових працях І. О. Бланка [1-2], С. В. Богачова [3], Ю. Брігхема [4], А. І. Даниленка [5], В. К. Кіптенка, Л. О. Лігоненко [6], Ф. С. Мишкіна [11], Г. В. Ситник [8], Т. І. Ткаченко [9], Дж. Ю. Щіназі [12] та інших.

Науковий доробок зазначених та інших авторів присвячено вирішенню проблем

вдосконалення формування фінансової політики підприємств загалом безвідносно до їхньої сфери діяльності. Лише незначна частина наукових праць згадуваних авторів містить дослідження проблем вдосконалення фінансової політики підприємств індустрії гостинності, де висвітлені питання управління окремими складовими їх фінансів у системі регулювання фінансовою діяльністю готельних підприємств. На наш погляд, на сьогодні досить мало наукових праць присвячено формуванню цілісного підходу до обґрунтування фінансової політики задля забезпечення фінансової стабільності підприємств як підґрунтя реалізації стратегічних цілей підприємства. Потребує подальшого опрацювання проблематика оцінювання джерел забезпечення фінансової стабільності для підприємств гостинності різних організаційно-правових форм господарювання, розроблення інструментарію їх найкращої адаптації до мінливих умов сучасного середовища ведення бізнесу. Зазначене обумовлює актуальність і значущість проведення досліджень в даному напрямку.

Метою статті є визначення напрямів удосконалення формування і реалізації фінансової політики підприємств готельного господарства в контексті забезпечення їх фінансової стабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для побудови ефективної системи управління фінансовою стабільністю готельні підприємства мають розробляти фінансову політику – сукупність заходів щодо цілеспрямованого формування, організації і використанню фінансів для досягнення цілей підприємства.

В умовах високої динаміки економічних процесів на ринку готельних послуг, багатофакторної залежності цих змін, фінансову політику залежно від часу досягнення і виду поставлених цілей доцільно формувати не тільки на довгостроковий, але й короткостроковий період. Короткострокова фінансова політика спрямована на вирішення гострих поточних фінансових проблем, тим самим сприяючи поліпшенню фінансового стану підприємства і підвищуючи його фінансову стабільність на короткі строки. Довгострокова фінансова політика – на пошук джерел фінансового забезпечення розвитку підприємства, досягнення високого фінансового потенціалу, що забезпечує довгострокову фінансову стабільність підприємства.

Зв'язок короткострокової і довгострокової фінансової політики готельного підприємства прослідковується у тому, що довгострокова політика визначає інструменти і можливості досягнення поставлених довгострокових планів підприємства по окремих частинах його фінансової діяльності для того, щоб підвищити фінансову стійкість усього готельного підприємства.

При прийнятті фінансових рішень на підприємстві пріоритет має бути за довгостроковою фінансовою політикою, яка повинна направлятися на всебічний пошук джерел формування фінансових ресурсів, насамперед, власного капіталу як основи стійкого розвитку підприємства у довгостроковій перспективі. Управління власним капіталом пов'язано як з раціональним використанням нагромадженої його частини, так і з залученням додаткових внутрішніх джерел – прибутку та амортизаційних відрахувань. У процесі прогнозування даних джерел доцільно передбачати можливості їхнього росту за рахунок різних резервів. Так, ріст прибутку можна забезпечити за рахунок оптимізації транзакційних, адміністративних та інших операційних витрат шляхом застосування перспективних методів управління затратами. В готельному господарстві таким методом є аутсоринг, який вирішує низку проблем, пов'язаних з повноцінним функціонуванням готелів. Застосування цього методу дозволяє підвищити рівень обслуговування, що має ключове значення в умовах жорстокої конкуренції на готельному ринку.

Для збільшення прибутку підприємств за рахунок зменшення витрат підприємства слід було б встановити норматив транзакційних витрат, пов'язаних з організацією справи (отриманням інформації; веденням переговорів; пошуком постачальників; проведенням

аудиторських перевірок; захистом прав власності; веденням судових і арбітражних процесів; подоланням бар'єрів входження на ринок; проведенням загальних зборів акціонерів тощо) на одиницю реалізованої продукції (робіт, послуг); ввести обмеження щодо інших операційних витрат, серед яких є й непродуктивні (штрафи, сумнівні та безнадійні борги, пені, неустойки, нестача і знецінення запасів тощо), пов'язаних з неефективним менеджментом, порушенням договірних зобов'язань, і тому врахування їх у повному обсязі є неправомірним.

Амортизація безпосередньо не збільшує власний капітал, а лише створює передумови і джерело фінансування потенційних інвестицій. Використання таких методів, як прискорена амортизація, приводить не тільки до росту амортизаційних відрахувань, але й до зниження маси прибутку. Тому в разі прискореної заміни наявних фондів на нові пріоритетним завданням стає збільшення чистого прибутку за рахунок більш ефективного використання основних засобів і розширення на цій основі виробничого потенціалу підприємства.

На ринку готельних послуг значна частина підприємств функціонує у формі публічних та приватних акціонерних товариств. Для таких підприємств серед зовнішніх джерел нарощення власного капіталу найбільш розповсюдженими є: мобілізація додаткового пайового капіталу шляхом внесків коштів засновників у статутний капітал; залучення додаткового акціонерного капіталу в результаті повторної емісії та реалізації акцій; конверсії позикових коштів у власні шляхом обміну корпоративних облігацій на акції; безплатної фінансової допомоги від юридичних осіб і держави, інших фінансових джерел.

Підвищення ризиків діяльності підприємств, скорочення обсягів грошових ресурсів у господарському обороті потребують формування нових джерел фінансування суб'єктів господарювання. У готельному господарстві таким новим інструментом формування фінансових ресурсів можуть бути розрахунки за продукцію (роботи, послуги) за договорами про платіж на основі акцій. Відповідно до нормативно-правової бази, договір про платіж на основі акцій є договором між підприємством та іншою стороною (включаючи працівника) про поставки продукції (робіт, послуг) з розрахунками на основі акцій, за якими після виконання визначених цим договором умов підприємство має погасити зобов'язання коштами (іншими активами) в сумі, яка визначається на основі вартості акцій (інших інструментів власного капіталу), або передати інструменти власного капіталу. Запровадження у фінансовій політиці підприємств такого інструменту дасть можливість вивільнити фінансові ресурси для розрахунку за іншими господарськими операціями та не нарощувати кредиторську заборгованість за продукцію (роботи, послуги).

Іншим джерелом фінансування діяльності і розвитку підприємств можуть бути пенсійні програми (програми виплат працівникам після закінчення трудової діяльності). Включення до фінансової політики цього інструменту створить умови для залучення грошових коштів фізичних осіб. Залучення коштів у працівників підприємства під визначені проценти, інструменти власного капіталу підприємства, а також формування підприємством пенсійних програм працівників сприятиме погашенню заборгованості із заробітної плати, залученню додаткових фінансових ресурсів. Додатковими джерелами фінансування підприємств можуть бути участь в капіталі і придбання цінних паперів підприємств фізичними і юридичними особами. Ці джерела є менш ризикованими та достатньо суттєвими для підприємств.

Трендом на ринку готельних послуг сьогодні є активне утворення національних та входження на ринок зарубіжних готелів, об'єднаних у мережі. Переваги готельних мереж у тому, що володіючи концентрацією фінансових ресурсів, вони мають можливість спрямовувати значні інвестиції на розробку маркетингової стратегії; використовувати міжнародні централізовані системи резервування; залучати висококваліфікований персонал; застосовувати гнучку цінову політику; утримувати власну ефективну систему підготовки

кадрів; застосовувати централізовану систему постачання та збуту; реалізувати крупні інвестиційні проекти; централізовано управляти фінансами, створювати резервні фінансові фонди тощо. Удосконалення форм і методів організації фінансових ресурсів у готельному господарстві сприятиме покращенню фінансового стану підприємств галузі і зміцненню їхньої фінансової стійкості.

При всій важливості використання власного капіталу для забезпечення фінансової стійкості підприємства йому притаманні деякі недоліки, зокрема, обмеженість обсягу залучення і суттєвого розширення операційної діяльності; висока вартість порівняно з іншими джерелами формування капіталу; неможливість забезпечити перевищення рентабельності власного капіталу над рентабельністю активів без залучення позикового капіталу. Підприємство, що використовує тільки власний капітал має найвищу фінансову стійкість, але обмежує темпи економічного зростання, оскільки не може забезпечити формування додаткового обсягу активів у період росту і не використовує фінансові можливості приросту прибутку на вкладений капітал.

Позиковий капітал визначається широкими можливостями залучення капіталу; наявністю застави або гарантії поручителя, що забезпечує зростання фінансового потенціалу підприємства; більш низькою вартістю порівняно з власним капіталом за рахунок зменшення податку на прибуток (внаслідок включення процентів за користування кредитами у витрати) й оподаткованого прибутку; здатністю генерувати приріст власного капіталу або рентабельність власного капіталу.

Водночас використання позикового капіталу суттєво підвищує фінансові ризики в господарській діяльності підприємства – ризик втрати платоспроможності і зниження фінансової стійкості. Активи, що сформовані за рахунок позикового капіталу, генерують меншу норму прибутку через ріст затрат у зв'язку з включенням у витрати вартості позикового капіталу в усіх його формах (процентна за банківський кредит, лізингової ставки, купонного відсотка по облігаціях, вексельного відсотка за товарний кредит тощо). Вартість позикового капіталу залежить від коливань кон'юнктури фінансового ринку.

Таким чином, підприємство, що використовує позиковий капітал, має більший потенціал розвитку і більш високий рівень рентабельності власного капіталу за рахунок ефекту фінансового важеля (фінансового левериджу) з одного боку, але, з іншого боку, це веде до підвищення фінансового ризику і зниження фінансової стійкості підприємства.

Ефект фінансового левериджу характеризує результативність використання підприємством позикових коштів. Ефект фінансового левериджу пов'язаний з різницею між економічною рентабельністю (відношення позичених і залучених коштів і податків до активів) і рівнем процентів за кредит, ефект фінансового левериджу позитивний. При рівності цих показників показник фінансового левериджу дорівнює нулю. У разі перевищення рівня процентів за кредит над економічною рентабельністю ефект фінансового левериджу стає негативним (від'ємним).

В показнику ефекту фінансового левериджу є три основні складові: податковий коректор фінансового левериджу, диференціал фінансового левериджу; фінансовий важіль.

Податковий коректор показує, якою мірою проявляється ефект фінансового левериджу у зв'язку з різним рівнем оподаткування прибутку. Диференціал характеризує різницю між економічною рентабельністю і середнім розміром проценту за кредит. Фінансовий важіль відображає суму позикового капіталу, що використовується підприємством, в розрахунку на одиницю власного капіталу. Виділення цих складових дозволяє цілеспрямовано управляти ефектом фінансового левериджу в процесі фінансової діяльності підприємства.

Основними складовими довгострокової фінансової політики є інвестиційна та дивідендна політика.

Інвестиційна політика полягає у виборі та реалізації найвигідніших шляхів розширення й

оновлення активів підприємства задля забезпечення основних напрямів його економічного розвитку. Вона має бути спрямована на підвищення інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання і оптимізацію фінансових ресурсів, залучених для реалізації інвестиційних програм. У нинішній період необхідно проводити помірковану інвестиційну політику, яка б спрямувалася на вибір таких об'єктів інвестування, в яких рівень поточної дохідності, темпи зростання капіталу та рівень ризику найбільшою мірою наближені до середньоринкових.

Сутність дивідендної політики полягає в оптимізації пропорції між споживаною акціонерами та капіталізованою частинами прибутку для досягнення довгострокових цілей підприємства і спрямована на зростання ринкової вартості його акцій. Дивідендна політика підприємства формується за різними концепціями (табл. 1).

Таблиця 1

Концепції формування дивідендної політики підприємства*

Вид концепції	Суть концепції
Гіпотеза Ф. Модільяні та М. Міллера	Вартість капіталу не залежить від його структури, з чого вони роблять висновки про те, що рішення підприємства про нові інвестиції не зумовлене політикою, яку проводить підприємство стосовно дивідендів. Вартість підприємства визначається грошовими потоками, одержаними в результаті інвестицій. Якщо підприємство частину прибутку не розподіляло на дивіденди, а інвестувало в нові проекти, то в майбутньому прибуток збільшиться, зросте ціна акцій, а, відповідно, капітал акціонерів.
Теорія переваги дивідендів (М. Гордон, Д. Літнер, Ю. Брігхем, М. Едхарт)	Кожна одиниця поточного доходу (виплаченого у формі дивідендів) через те, що вона «очищена від ризику»; коштує завжди більше, ніж дохід, відкладений на майбутнє, оскільки той пов'язаний з притаманними йому ризиком. Виходячи із цієї теорії, максимізація дивідендних виплат має перевагу над капіталізацією прибутку.
Концепція впливу податкової політики на дивідендну політику	Ефективність дивідендної політики визначається за критерієм мінімізації податкових виплат на поточні і наступні доходи власників. А оскільки оподаткування поточних доходів у формі отриманих дивідендів завжди вище, ніж наступних (з урахуванням вартості грошей залежно від часу, податкових пільг на прибуток, що капіталізується тощо) дивідендна політика повинна забезпечувати мінімізацію дивідендних виплат, а відповідно, й максимізацію капіталізації прибутку з тим, щоб забезпечити найбільший податковий захист сукупного доходу власників.
Теорія відповідності дивідендної політики складу акціонерів («теорія клієнтури»)	Компанія повинна проводити таку дивідендну політику, яка відповідає очікуванням більшості акціонерів, їх менталітету.
Сигнальна теорія дивідендів («теорія сигналізації»)	Теорія ґрунтується на тому, що основні моделі оцінки поточної реальної ринкової вартості акцій як базисного елемента використовують розмір виплачених на них дивідендів

*Джерело: складено автором за: [3–4].

На основі практичного застосування названих концепцій (табл. 1) використовуються три підходи до формування дивідендної політики готельних підприємств: консервативний, помірний (компромісний) та агресивний. Кожному з цих підходів відповідає окремий тип дивідендної політики. Так, при консервативній дивідендній політиці пріоритетною метою розподілу прибутку є задоволення потреб виробничого розвитку підприємства, а не поточного споживання у вигляді дивідендних виплат. Перевагою політики цього типу є забезпечення високих темпів розвитку підприємства, збільшення його фінансової стійкості. Така дивідендна політика використовується зазвичай на ранніх стадіях життєвого циклу підприємства, пов'язаних з його високою інвестиційною активністю.

Згідно з помірною (компромісною) дивідендною політикою, в процесі розподілу прибутку поточні інтереси акціонерів за розмірами дивідендних виплат балансуються з потребами формування власних фінансових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства. Його

перевагою є стабільна гарантована виплата дивідендів у мінімально передбаченому розмірі за тісного зв'язку з фінансовими результатами діяльності підприємства. Така дивідендна політика найефективніша на підприємствах з нестабільним за динамікою розміром прибутку. Основний недолік цієї політики полягає в тому, що за досить тривалої виплати мінімальних розмірів дивідендів інвестиційна привабливість акцій підприємства знижується і, відповідно, падає їхня ринкова вартість.

Агресивна дивідендна політика передбачає встановлення довгострокового нормативного коефіцієнта дивідендних виплат відносно суми прибутку, що споживається та капіталізується. Перевагою такої політики є забезпечення високої ринкової вартості акцій підприємства і формування його позитивного іміджу серед потенційних інвесторів при додаткових комісіях. Водночас вона має основний недолік – нестабільність розмірів дивідендних виплат на акцію, що визначається нестабільністю отриманого прибутку. Тільки підприємства зі стабільним прибутком можуть дозволяти собі здійснення дивідендної політики такого типу, якщо динаміка зростання прибутку суттєво знижується, то ця політика може призвести до банкрутства.

В умовах, що склалися нині в готельному господарстві України, традиційні моделі дивідендної політики виявляються малопродуктивними. Обираючи тип дивідендної політики для підприємств цієї галузі, необхідно враховувати широкий спектр різноманітних факторів. Основні серед них: життєвий цикл підприємства (початковий етап життєвого циклу, період активізації інвестиційної діяльності з метою розширення відтворення необоротних активів); можливість формування фінансових ресурсів з альтернативних джерел (доступність кредитів; залучення додаткового акціонерного капіталу на фінансовому ринку; достатність резервів власного капіталу, сформованих у попередньому періоді); кон'юнктура ринку (рівень зростання капіталізації прибутку при підвищенні кон'юнктури); невідкладність платежів за раніше отримані кредити; об'єктивні обмеження (рівень оподаткування дивідендів; розмір прибутку, отриманого від звичайної діяльності до оподаткування; коефіцієнт рентабельності власного капіталу).

Оцінити ефективність дивідендної політики на підприємстві можна тільки шляхом вивчення динаміки зміни таких показників, як обсяг наданих послуг (людино-діб), дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), рівень завантаження номерного фонду готелю, прибуток, оборотні кошти тощо, враховуючи при цьому витрати на проведення дивідендної політики і дивідендних виплат. Оптимальною слід вважати таку дивіденду політику, яка максимізує ринкову вартість акцій підприємства.

При розробці короткострокової фінансової політики підприємства важливе значення мають такі її елементи, як політика управління оборотними активами і зобов'язаннями. Політика управління оборотними активами полягає у формуванні необхідного обсягу і складу оборотних активів, оптимізації структури джерел їх фінансування для досягнення цілей підприємства і підтримання високого рівня фінансової стабільності. Вона включає в себе управління запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими потоками. Основною метою управління запасами є забезпечення безперебійного виробництва продукції (послуг) у потрібній кількості в установлені строки.

Дослідження економічної сутності дебіторської заборгованості та зобов'язань, стану та тенденцій здійснення розрахунків у реальному секторі економіки вказують на комплексність проблеми скорочення боргів. Це пояснюється різноманітністю факторів та різноспрямованістю впливу на процес погашення дебіторської заборгованості, зобов'язань, утворення сумнівних і безнадійних боргів.

Для проведення поточного контролю за станом фінансових ресурсів доцільно у фінансовій політиці підприємства застосовувати показник «граничний рівень приросту дебіторської заборгованості», який визначається з урахуванням приросту доходу від

реалізації продукції (робіт, послуг) за формулою [5, с. 381]:

$$ДЗг = К \cdot ВБ,$$

де ДЗг – граничний рівень приросту дебіторської заборгованості (поточної і довгострокової на кінець звітного періоду);

К – граничний рівень поточної і довгострокової заборгованості на кінець звітного періоду (0,15 – 0,30);

ВБ – валюта балансу на кінець звітного періоду.

У фінансовій політиці підприємства щодо довгострокових зобов'язань, на які нараховуються проценти, має визначатися методика розрахунку теперішньої вартості з урахуванням умов та виду зобов'язань, а також особливостей підприємства. Управління довгостроковими зобов'язаннями здійснюється шляхом: аналізу ефективності залучення та використання позикових коштів у минулих звітних періодах; встановлення інноваційного проекту чи програми, на виконання яких залучаються кошти, та їх оцінка; визначення граничного обсягу і періоду залучення позикових коштів; визначення джерел ефективного фінансування; умови погашення зобов'язань; аналіз причин утворення прострочених зобов'язань; внутрішній контроль і аудит за погашенням боргів, ціновим та ефективним використанням фінансових ресурсів.

Політика управління зобов'язаннями тісно пов'язана з управлінням власним капіталом підприємства, оскільки на спроможність підприємства до своєчасного і повного погашення поточних зобов'язань впливає зростання прибутковості підприємства та, відповідно, всього капіталу. Тому при формуванні фінансової політики мають бути враховані такі аспекти: пропорційність зростання власного капіталу та обсягу необоротних активів, чистих активів.

При визначенні часу погашення дебіторської заборгованості та зобов'язань доцільно враховувати ризики діяльності, які виникають у разі відстрочення платежів або непогашення боргів. Для підприємств готельного господарства ці ризики можуть бути визначені на рівні облікової ставки Національного банку України.

Формування фінансової політики щодо дебіторської заборгованості та зобов'язань має бути проведено з урахуванням індикативних показників, нормативів та процедур, визначених у нормативно-правових актах. На державному рівні до таких механізмів віднесено: встановлення строку позовної давності за рахунками; норми, індикатори, стандарти та процедури у сфері оподаткування, грошового обігу, кредитування, обліку, дотримання яких забезпечуватиме скорочення дебіторської заборгованості і зобов'язань.

У процесі управління фінансовою стабільністю підприємства самостійним об'єктом є сукупний грошовий потік – сукупність розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів підприємства, створених його господарською діяльністю. Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його функціонування і розвитку шляхом балансування обсягів надходження і витрачення різноманітних видів грошових потоків, а також їх синхронізації за обсягами, часовими інтервалами та іншими суттєвими характеристиками.

Ефективне управління грошовими потоками дозволяє скоротити потребу підприємства в позиковому капіталі. Активно управляючи грошовими потоками, можна забезпечити більш раціональне й економічне використання власних фінансових ресурсів, знизити залежність підприємства від кредитів, забезпечити зниження ризику неплатоспроможності. Навіть в успішно працюючих підприємств неплатоспроможність може виникнути як наслідок незбалансованості різних видів грошових потоків у часі.

Високий рівень синхронізації надходжень і виплат грошових коштів за обсягом і в часі дозволяє знижувати реальну потребу підприємства в поточному і страховому залишках грошових коштів, що обслуговують операційний процес, а також резерв інвестиційних ресурсів, який формується в процесі здійснення реального інвестування.

Висновок. Таким чином, важливою умовою вироблення ефективної системи управління фінансовою стабільністю є розроблення фінансової політики готельного підприємства. Виділення і застосування двох типів фінансової політики обумовлене вирішенням завдань досягнення фінансової рівноваги та ефективності функціонування підприємства як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі. Ефективне управління грошовими потоками підприємства сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових та реальних інвестицій, розвитку підприємств на ринку готельних послуг.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 2004. – 711 с.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 2004. – 784 с.
3. Богачев С. В. Капиталотворческая функция промышленных предприятий : монография / С. В. Богачев. – Донецк: Ин-т экономики промышленности НАН Украины, 2005. – 235 с.
4. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент / Ю. Бригхем, М. Эдхарт; 10-е изд., пер. с англ. – СПб. : Питер, 2009. – 960 с.
5. Державна політика стабілізації фінансів підприємств : монографія / А. І. Даниленко, В. В. Зимовець, О. М. Кошик та ін.; за ред. член-кор. НАН України А. І. Даниленка. – К. : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2011. – 452 с.
6. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством в умовах економіки знань та інтелектуалізації менеджменту [Електронний ресурс] / Л. О. Лігоненко // Економічний форум. – 2016. – № 1. – С. 161-170. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2016_1_25
7. Васильчак С. В. Основні підходи до організації управління фінансовими ресурсами підприємства / С. В. Васильчак, О. Р. Жидяк // Економіка АПК. – 2011. – №10. – С. 78-80.
8. Ситник Г. В. Стратегічне фінансове планування в системі управління підприємством торгівлі [Електронний ресурс] / Г. В. Ситник // Бізнес Інформ. – 2013. – № 9. – С. 359-369. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_9_60
9. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Т. І. Ткаченко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 2-ге видання. – 463 с.
10. Штангрет А. М. Антикризове управління підприємством : [підручник] / А. М. Штангрет. — Львів: Укр. акад. друкарства, 2008. – 393 с.
11. Mishkin F. S. Global Financial Instability: Framework, Events, Issues / F. S. Mishkin // Journal of Economic Perspectives. – 2012. – № 4. – Retrieved from: <http://www.cepr.org/gei/6rep2.htm>.
12. Schinasi G. J. Safeguarding financial stability: theory and practice / G. J. Schinasi. – Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2005. – 60 p.
13. Готелі та інші місця тимчасового проживання [Електронний ресурс] : Статистична інформація / Держкомстат України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
14. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва [Електронний ресурс] : Статистична інформація / Держкомстат України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

Yaroslav Protsenko,

Kyiv National University of Trade and Economics,
Kyiv

PRIORITIES OF FINANCIAL POLICY OF HOTEL BUSINESS ENTERPRISES

Summary

The different approaches to development and implementation of financial policy in hotel business are explored. The lack of scientific substantiation of financial policy provides negative influence on the domestic market of hotel services functioning. In these conditions, the domestic market has different trends for increasing volumes of financial and amount of losses of hotel business development.

In connection with this, the development of financial policy for hotel business based on the criterion of creation a system for managing financial stability is proposed. There are two types of financial policies - long-term and short-term - that introduced into the theory and practice of hotel business in order to achieve managerial financial goals.

The first one is aimed at solving current financial problems, the second one is aimed at finding sources of financing for hotel business as well as at achieving a high financial potential, based on long-term financial stability.

Keywords: financial policy, hotel business enterprise, financial stability, types of financial policy of enterprises, hotel business.

References:

1. Blank, I.A. (2004). *Finansovaja strategija predprijatija* [Financial strategy of the enterprise], Nika-Centr, Kyiv (in Russ.).
2. Blank, I.A. (2004). *Upravlenie finansovoj bezopasnost'ju predprijatija* [Financial management of the enterprise], Nika-Centr, Kyiv (in Russ.).

3. Bogachev, S.V. (2005). *Kapitalotvorcheskaja funkcija promyshlennykh predpriyatij* [Capital-Creation Function of Industrial Enterprises], Institute of the Economics of Industry of the National Academy of Sciences of Ukraine, Donetsk (in Russ.).
4. Brigham, J., Edhart, M. (2009). *Finansovyy menedzhment* [Financial Management], 10rd ed., Peter, St. Petersburg (in Russ.).
5. Danilenko, A.I., Zimovets, V., Koshik, O.M. et al. (2011). *Derzhavna polityka stabilizatsii finansiv pidpriemstv* [State policy of stabilization of enterprises' finances], Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv (in Ukr.).
6. Lyhonenko, L.O. (2016). Anticrisis management of the enterprise in the conditions of economy of knowledge and intellectualization of management. *Ekonomichnyy forum [Economic forum]*, no. 1, pp. 161-170. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2016_1_25 (in Ukr.).
7. Vasilchak, S.V., Zhydak, O.R. (2011). Main Approaches to the Organization's Management of Financial Resources of the Enterprise. *Ekonomika APK [Economy of the AIC]*, no. 10, pp. 78-80 (in Ukr.).
8. Sitnik, G.V. (2013). Strategic financial planning in the system of management of the trade enterprise. *Biznes Inform [Business Inform]*, no. 9, pp. 359-369. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_9_60 (in Ukr.).
9. Tkachenko, T.I. (2009). *Stalyj rozvytok turyzmu: teoriia, metodolohiia, realii biznesu* [Sustainable Tourism Development: Theory, Methodology, Business Realities], 2nd ed., Kyiv. Nats. Trad.-ekon. Unt, Kyiv (in Ukr.).
10. Shantret, A.M. (2008). *Antykryzove upravlinnia pidpriemstvom* [Anticrisis management of the enterprise], Ukr. akad. drukarstva, Lviv (in Ukr.).
11. Mishkin, F.S. (2012). Global Financial Instability: Framework, Events, Issues. *Journal of Economic Perspectives*, no. 4. Available at: <http://www.cepr.org/gei/6rep2.htm>.
12. Schinasi, G.J. (2005). *Safeguarding financial stability: theory and practice*. DC: International Monetary Fund, Washington.
13. State Statistics Committee of Ukraine. *Hotels and other places of temporary residence*, Statistical information. Available at: www.ukrstat.gov.ua (in Ukr.).
14. State Statistics Committee of Ukraine. *Activities of subjects of large, medium, small and microenterprises*, Statistical information. Available at: www.ukrstat.gov.ua (in Ukr.).

УДК 351.72

Л. Р. Руснак, к.е.н.,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

ПРОБЛЕМИ ДЕТЕРМІНАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ

Анотація

У статті досліджено основні проблеми детермінації фінансового шахрайства як результату деструктивних процесів економіки України. В сучасних умовах реформування економічних відносин надзвичайними темпами та динамізмом характеризується розвиток фінансових ринків. У фінансовій індустрії конкурентна перевага та технології тісно переплетені та пов'язані між собою. Зростання довіри до ринків фінансових послуг, ефективність їх роботи значною мірою залежать від того, як і за якими правилами функціонує фінансовий сектор. У діяльності фінансових інститутів в Україні та й в усьому світі виникають різноманітні проблеми, що потребують свого вирішення, і одна з них – шахрайство. Стрімке зростання технологій та комунікації, розвиток інформаційних технологій та їх активне використання в сфері фінансових послуг сприяють появі та удосконаленню різноманітних видів шахрайства, щорічні втрати від якого у світовому масштабі оцінюються в мільярди доларів.

Ключові слова: економічна безпека, національна економіка, фінансове шахрайство, підприємництво, ринкова економічна система, корпоративні інтереси, приватна власність, економічні відносини, банківська діяльність, деструктивні процеси.

Л. Р. Руснак, к.э.н.,
Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ,
г. Черновцы

ПРОБЛЕМЫ ДЕТЕРМИНАЦИИ ФИНАНСОВОГО МОШЕННИЧЕСТВА В УКРАИНЕ

Аннотация

В статье исследованы основные проблемы детерминации финансового мошенничества как результата